

ALKOTMÁNYBÍROSÁG

Ügyszám:

IV/ 00 1 2 4 - 0 / 2022

Érkezett:

2022 JAN 13.

Peldány:

1

Készítve:

2021 DEC 21.

Melléklet:

10

Indítvány dr.

Telj.

db

3.129/2011

Alkotmánybíróság

1015, Budapest, Donáti utca 34-45.

Az első fokon eljáró Mátészalkai Járásbíróság útján

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [redacted] m alatti lakos a továbbiakban indítványozó, jelen beadványomhoz melléketlen csatolt ügyvédi meghatalmazással igazolt jogi képviselőm dr. Nagy Gabriella Katalin ([redacted] útján eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 27§ alapján, a 30§(1) bekezdésben előírt törvényi határidőn belül az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő, kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy a **Debreceni Ítéletábla Bhar.I.444/2021/18 számú** végleges ítéletének az **alaptörvény-ellenességét** a **Nyíregyházi Törvényszék I.Bf.477/2020/13 számú ítéletére is kiterjedően megállapítani**, és a másodfokú valamint harmadfokú döntéseket **megsemmisíteni** szíveskedjenek az **Abtv. 43§-e alapján**.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

a) **A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése**
 A Mátészalkai Járásbíróság 12.B.429/2015/71 számú ítéletében a **vádlottakat az ellenük emelt valamennyi vád (1-5 vp) alól felmentette.** (zene és filmművek, magyar és külföldi honosságú számítógépes programalkotások)

A Nyíregyházi Törvényszék tárgyalás keretében az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta 1.Bf.477/2020/13. számú ítéletével (zene és filmművek tekintetében a vádlottakat felmentette, **magyar és külföldi honosságú számítógépes programalkotás tekintetében elmarasztalta régi Btk. alapján**)

[redacted] lottakat **bűnösnek ítélte** folytatólagosan elkövetett szerzői jogok vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése bűntettében [1978. évi IV. törvénnyel elfogadott Büntető Törvénykönyv (korábbi Btk.) 329/A. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a.) és b.) pontjai], valamint 59 rendbeli – ebből 30 rendbeli folytatólagosan elkövetett – szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése vétségében (korábbi Btk. 329/A. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b.) pontja), 1

[redacted] endű vádlottak mint társtettesek **(1. vádpont)**. A vádlottakat 6 rendbeli szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése vétsége (korábbi Btk. 329/A. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b.) pontja) miatt emelt vád alól felmentette (1. vádpont).

[redacted] vádlottat bűnös mondta ki további 6 rendbeli – ebből 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett – szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése vétségében (korábbi Btk. 329/A. § (1) bekezdés – **2. vádpont**).

[redacted] at bűnösnek mondta ki további 13 rendbeli – ebből 6 rendbeli folytatólagosan elkövetett – szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése vétségében (korábbi Btk. 329/A. § (1) bekezdés – **3. vádpont**). [redacted] vádlottat 1 rendbeli szerzői vagy szerzői

joghoz kapcsolódó jogok megsértése vétsége miatt emelt vád alól felmentette (korábbi Btk. 329/A. § (1) bekezdés – 3. vádpont).

_____dlottat bűnösnek mondta ki további 1 rendbeli folytatólagosan elkövetett szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése büntetében (korábbi Btk. 329/A. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a.) pontja – **4. vádpont**), valamint 70 rendbeli – ebből 34 rendbeli folytatólagosan elkövetett – szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése vétségében (korábbi Btk. 329/A. § (1) bekezdés – 4. vádpont). _____ndű vádlottat 48 rendbeli – ebből 21 rendbeli folytatólagosan elkövetett – szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése vétsége miatt emelt vád alól felmentette (korábbi Btk. 329/A. § (1) bekezdés – 4. vádpont).

_____ű vádlottat bűnösnek mondta ki további 23 rendbeli – ebből 13 rendbeli folytatólagosan elkövetett – szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése vétségében (korábbi Btk. 329/A. § (1) bekezdés – **5. vádpont**). _____vádлот 75 rendbeli – ebből 38 rendbeli folytatólagosan elkövetett – szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése vétsége miatt emelt vád alól felmentette (korábbi Btk. 329/A. § (1) bekezdés – 5. vádpont).

Valamennyi vádlottat a terhükre megállapított bűncselekmények miatt megrovásban részesíti.

A másodfokon eljáró bíróság döntése **megismételt eljárás** keretében született.

A Debreceni Ítéltábla 2020. április 22. napján kelt Bhar.I.177/2020/10. számú végzésével a Nyíregyházi Törvényszék 2.Bf.58/2019/7. számú ítéletét hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította, egyben elrendelte, hogy az ügyet a másodfokú bíróság más tanácsa bírálja el. Kifejtette, hogy a megismételt eljárásban a szakértői bizonyítás nem volt teljeskörű, az nem felelt meg a Debreceni Ítéltábla Bhar.III.294/2015/4. számú, a korábbi első és másodfokú ítéletet hatályon kívül helyező végzésében meghatározott iránymutatásoknak.

A másodfokú bíróság iránymutatásként előírta, hogy a külföldi jogtulajdonosok számítógépes programalkotásai vonatkozásában a korábban beszerzett informatikai és számítástechnikai igazságügyi szakértő által előterjesztett szakértői vélemény, így az _____ valamint az egyes vádlottakat érintő szakértői véleményekben szereplő programalkotásokkal kapcsolatosan tett megállapításokat a bíróság kirendelése alapján a **szakértő készítse el**, szükség esetén keresse meg az Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Főosztályát annak felderítése érdekében, hogy az adott számítógépes programalkotás tulajdonosa magyar vagy külföldi honosságú, az adott alkotás hol került először nyilvánosságra, a szerzői jogi törvény védelme az egyes alkotásokra kiterjed-e, így a jogtulajdonost nemzetközi szerződés, illetőleg viszonyosság alapján a védelem megilleti-e.
ÍH 2015.129 SZERZŐI JOGHOZ KAPCSOLÓDÓ JOGOK MEGSÉRTÉSE A szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének bűncselekménye csak akkor állapítható meg, ha bizonyított, hogy a büntető anyagi norma (keretjogszabály) tartalmát kitöltő szerzői jogi törvényben írt védelem kiterjed a szerzőre (jogtulajdonosra) és a műre

A harmadfokon eljáró Debreceni Ítéltábla Bhar.I.444/2021/18 számú ítéletében (a vádlottakat zene és filmű, valamint külföldi honosságú számítógépes programalkotások tekintetében felmentette, magyar honosságú számítógépes programalkotások tekintetében elmarasztalta új. Btk. alapján)

A Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2021. május 6. napján kihirdetett 1.Bf.447/2020/13. számú ítéletét **megváltoztatta** a vádlottak cselekményét egységesen 1 rendbeli szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése vétségének [Btk. 385. § (1) bekezdés] minősítette, melyet _____

_____ vádlottak pedig társtettesként követtek el.

Ítéleti indokolás a magyar jogtulajdonosok programalkotásait felsorolását tartalmazta:[71]

A _____ programjának telepítésére 2008. március 25. napján került sor, melynek következtében egy jogsértéssel 3.740.- Ft összegű vagyoni hátránya keletkezett.

A _____ rogramjainak telepítésére 2007. február 14, 15. és 25. napjain került sor,

melynek következtében a három jogsértéssel okozott vagyoni hátrány összege összesen 42.480.- Ft. A [REDACTED] ogramjainak telepítésére 2007. május 25. és július 12. napjain, valamint 2008. március 10. és 11. napjain került sor, a hat jogsértéssel összesen 185.740.- Ft összegű vagyoni hátránya keletkezett.

A [REDACTED] programját 2005. június 10. napján telepítették, az egy jogsértéssel 2.490.-Ft összegű vagyoni hátrányt okozva.

A szintén magyarországi honosságú [REDACTED] rogramjának 2007. január 10.napján történt telepítésével 14.990.- Ft összegű vagyoni hátránya keletkezett.

A tényállás 1./ pontjában írt magatartásukkal a vádlottak a magyar jogtulajdonosoknak összesen 249.440.- Ft vagyoni hátrányt okoztak.

[72] A tényállás 4./ pontja tekintetében

az [REDACTED] ajdonos programjának 2008. február 15. napján történt telepítésével 1.800.Ft,

a [REDACTED] ramjának 2008. március 27. napján történt telepítésével 3.740.- Ft, a

[REDACTED] rogramjának 2008. február 15. napján történt telepítésével 14.160.- Ft, a

[REDACTED] ogramjainak 2005. január 09. és 2008. február 15. napjain történt telepítésével két jogsértéssel összesen 4.980.- Ft, míg az

[REDACTED] jogtulajdonos programjának 2006. június 18. napján történt telepítésével 9.990.- Ft vagyoni hátránya keletkezett.

Így a tényállás 4/ pontjában [REDACTED] a magyar honosságú jogtulajdonosoknak a programok jogosulatlan telepítésével és felhasználásával összesen 34.670.- Ft összegű vagyoni hátrányt okozott.

Számítógépes programalkotás esetén szerzői jogi jogsértés

A 29/2019. (XI. 4.) AB határozat Az Alaptörvény 25. cikk (1)-(2) bekezdéseiben rögzítettek szerint a bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el, és a bírósági szervezet legfőbb szerve a Kúria. Ebből következően kizárólag a bíróságok jogosultak megállapítani a tényállást (azaz azt, hogy milyen cselekmények, események relevánsak az ügyben, és azok miképp következtek be), továbbá azt, hogy e tényállást milyen jogszabályok alapján kell megítélni, végül az érdemi döntést is a bíróságoknak kell meghozni, azaz azt, hogy a jogszabályokat mint absztrakt formában előírt magatartási szabályokat hogyan kell a konkrét esetre vonatkoztatni. E feladatokat a hatalommegosztás rendjében más szerv nem vonhatja el (az Alkotmánybíróság sem), és az ítélezés, a joggyakorlat egységét a Kúria köteles biztosítani.

Az viszont az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvényen alapuló hatásköre, hogy megállapítsa: egy bírói döntés sértette-e az indítványozó Alaptörvényen alapuló jogát [24. cikk (2) bekezdés d) pont]. Ahogy az Alkotmánybíróság nem kérdőjelezheti meg a bíróság által megállapított tényállást (erre eszköztárral sem rendelkezik), vagy azt, hogy egy meghatározott cselekményt milyen jogszabály alapján kell megítélni, ugyanúgy az általános hatáskörű bíróságnak sincs hatásköre annak megállapítására, hogy valamely személy magatartását az Alaptörvény nem védi, ha az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben (ugyanazon személy ugyanazon magatartása kapcsán) ezzel ellentétesen határozott. (Indokolás 31,32).

Az eljáró bíróságok a terhelti büntetőjogi felelősséget számítógépes programalkotások tekintetében jogi személy sértett sérelmére alapítva állapították meg, a jogértés tárgyát képező szoftver megjelölése nélkül, melyre a jelenleg hatályos törvényi rendelkezések értelmében erre nincs lehetőség jogszerűen, mivel e körben jogi személy sértett sérelmére jogsértést nem szabályozott a jogalkotó. Nem létező jogszabály alapján büntetőjogi felelősség megállapítására nem kerülhet sor jogszerűen.

A Btk. 329/A.§-a keretdiszpozíció, melyet a szerzői jogi törvény és mögöttes jogszabályként a Ptk. tölt ki tartalommal, a 3 törvényi rendelkezés (Btk.,Ptk.,Sztj) együttes értelmezése után lehet a büntető törvényi tényállást megállapítani.

Az egyes fogalmak nem moshatók össze (pl. szerző- szerzői jog jogosultja, jogtulajdonos- forgalmazó, adatmentés -szerzői jogi jogsértés)

BH 2000. 288.I.A szerzői és a szomszédos jogok megsértése bűncselekményének a törvényi tényállása olyan keretdiszpozíció, amelyet az elkövetéskor hatályos rendelkezések töltenek ki tartalommal.

A számítógépes programalkotás a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Sztj.) 1. §-a (2) bekezdésének c) pontja és a Ptk. 86. §-ának (1) bekezdése alapján jogvédelmet élvez.

Sztj.1§(2) Szerzői jogi védelem alá tartozik - függetlenül attól, hogy e törvény megnevezi-e - az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása. Ilyen alkotásnak minősül különösen:

c) a számítógépi programalkotás és a hozzá tartozó dokumentáció (a továbbiakban: szoftver) akár forráskódban, akár tárgykódban vagy bármilyen más formában rögzített minden fajtája, ideértve felhasználói programot és az operációs rendszert is,

rPtk.86. § (1) A szellemi alkotás a törvény védelme alatt áll.

Egy számítógépi program szerzője lehet a programot létrehozó személy vagy személyek csoportja amennyiben a nemzeti jogszabályok lehetővé teszik – jogi személy, azaz egy gazdasági társaság.

Amennyiben egy programot több személy hozott létre, e személyeket a kizárólagos jogok együttesen illetik(szerzőtárs, társszerző). Ha egy munkavállaló munkaviszonyból folyó kötelessége

teljesítéseként vagy a munkáltató utasítása alapján készít el egy programot, az így elkészített

program valamennyi vagyoni jogának gyakorlására a munkáltató kizárólagosan jogosult.

BDT2020. 4198. I. Szerzői jogsértés miatt indított perben a szerzőség kérdése az érdemi vizsgálat tárgyát képezi, de szerzőség megállapítása iránt kereset csak két törvényi feltétel - a jogvédelem szükségessége és a teljesítés követelésének ki- zártsága - egyidejű fennállása esetén indítható. II. Ha munkaköri leírás vagy egyéb írásbeli jognyilatkozat szerint a mű megal- kotása a szerző munkaköri kötelessége, akkor munkaviszonyban létrehozott műnek minősül, aminek átadásával a szerzői jogok közül a vagyoni jogokat a munkáltató szerzi meg. III. A szerzői jogok különböző - személyhez fűződő és vagyoni - jogok- ból tevődnek össze, ezért a szerzői jogsértés kapcsán hozott ítélet rendelkező részében nem mellőzhető annak a pontos meghatározása, hogy az alperes milyen magatartásával a felperes mely szerzői jogait sértette meg.

A szerzői jog azt illeti, aki a művet – jelen esetben a szoftvert – megalkotta.

Sztj.4. § (1) A szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta (szerző).

Btk.329/A. §(1) értelmében aki az irodalmi, tudományos vagy művészeti alkotás szerzőjének a művén, előadóművésznek az előadóművészi teljesítményén, hangfelvétel előállítójának a hangfelvételén, rádió- vagy televízió-szervezetnek a műsorán, illetőleg film vagy adatbázis előállítójának a teljesítményén fennálló jogát hasznoszerzés végett, vagy vagyoni hátrányt okozva megsérti.

A bűncselekmény közvetlenül érintett sértettje számítógépes programalkotások esetén maga a szerző.

A törvényi tényállásában megjelölt szerző természetes személyt jelöl, azaz a programozót, nem "jogosultat" vagy "szerzői jogi jogosultat" említ, aki egyaránt lehetett volna a szerző, illetve az a harmadik személy (jogi személy), aki az egyes jogok(vagyoni) felett ténylegesen rendelkezhet.

A jelenleg hatályos törvény számítógépes programalkotás tekintetében büntetőeljárársban jogi személy sértettként, polgári jog jogosultjaként való fellépésére nem ad lehetőséget, ezen joghézagot a bíróság ítéletével sem írhat át jogszerűen.

Jogszabályi hiányosság jogalkalmazó által nem módosítható.

Büntetőjogi felelősséget megállapító ítéleti rendelkezések, anyagi jogszabályba (régi és új Btk. törvényi szabályozásába) ütköznek,

Az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Jelen ügyben az Alkotmánybíróság vizsgálta kiterjed a jogvita természetére, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseire, a felek által az ügyben előterjesztett kérelmekre, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdésekre.

3384/2018. (XII. 14.) AB határozat szerint "[a] bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény" (3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]). Az Alaptörvény 28. cikke megköveteli, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. "

A 28. cikk szerint a jogszabály Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezése a bíró számára nem csak jog, hanem kifejezett kötelesség: amennyiben a bíró a jogszabály szövegét az értelmezés segítségével az Alaptörvénnyel összhangban tudja alkalmazni, annyiban ennek megfelelően köteles eljárni" (28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]).

Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság akkor ad helyt, ha a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás egyértelmű következménye valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme.

b) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Az Abtv.27§b, pontja, a 30§c, pontjában és 31§-ában foglaltakra hivatkozva kijelentem, hogy az ügyben a **rendes jogorvoslati jogaimat kimerítettem**. A Ügyrend 26§(2) bekezdésére figyelemmel kijelentem, hogy **rendkívüli jogorvoslati jogommal perújítással nem éltem, felülvizsgálat lehetőségét a Be. kizárja.**

Tekintettel arra, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság előtti eljárás — az Abtv. 54.§ (1) bekezdése alapján illetékmentes, jelen alkotmányjogi panasz benyújtásakor illetéket nem rovlak le.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

Az Abtv.30§(1)bekezdése és az Ügyrend 28§(1) bekezdése alapján nyilatkozom, hogy a felülvizsgálati eljárásban eljáró **Debreceni Ítéltábla Bhar.I.444/2021/18 számú jogerős döntését 2021.12.14. napján** kézbesítették, így az **Abtv.30§(1)bekezdése szerinti határidő** (az alkotmányjogi panasz benyújtására alapjául szolgáló bírói döntés közzétételétől számított **60 nap**) megtartásra került, az alkotmányjogi panasz a törvényes határidőn belül kerül benyújtásra.

d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

Az Abtv.27§-ában foglaltakra hivatkozással kijelentem, hogy az egyedi ügyben való érintettségem megállapítható, mert az **ügy terheltje/vádlottja voltam**. A büntető eljárásban alapvető jogom sérelmével született az alaptörvény-ellenes bírói döntés, melyet a csatolt ítéletekkel is igazolom. **Érintettségem külön bizonyítást nem igényel.**

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

Panaszeljárásban az Alkotmánybíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a **konkrét bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás következtében megvalósult-e** az indítványozót érintően az Alaptörvény **XXVIII. cikk (1) (2) (3) (7)** bekezdésében rögzített **tisztességes bírósági eljáráshoz**, indoklási kötelezettség teljesítéséhez, úgy ésszerű határidőn belüli elbíráláshoz, jogorvoslatihoz való, **yédelemhez, ártatlanság védelméhez való jog.**

Ahogy azt az Alkotmánybíróság a 42/1993. (V. I. 30.) AB határozatában, majd a 49/1998. (XI. 27.) AB határozatában kifejtette, majd a büntetőeljárás jogorvoslati rendszerére vonatkozóan a 20/2005. (V. 26.) AB határozatában átfogóan is megerősítette: "A büntetőeljárás garanciarendszere szerzteágazó. A törvényi garanciák egy része közvetlenül az Alkotmányból, származó, vagy annak egyes

rendeleteiből levezethető, sok esetben a Be. Alapvető rendelkezéseiben külön is megerősített szabályokat tartalmaz. Az alkotmányi garanciákat a jogalkotó még törvényben sem zárhatja ki, nem korlátozhatja és nem függesztheti fel, mert ez alapvető jog lényeges tartalmának korlátozását jelentené, s így az Alkotmány 8. § (2) bekezdésébe ütközően alkotmányellenes. (...) a **Be. egyes jogintézményekre vonatkozó rendelkezéseiben ezeknek közvetlenül tükröződniük és alkotmányos tartalommal érvényesülniük kell. Ilyen mindenekelőtt a tisztességes eljáráshoz való jog, a független, pártatlan bíróság követelménye, a védelemhez való jog, és a jogorvoslathoz való jog.**

Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélezés, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]}. Az Alkotmánybíróság csak annak vizsgálatára szorítkozhatott, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói ítélet összhangban áll-e az Alaptörvénnyel, illetve fennáll-e az indítványban állított alapjogi sérelem.

A büntetőeljárás során elkövetett jogsértések (így többek között az anyagi jogszabály kiterjesztő értelmezése) a bírósági döntésére jelentős kihatással voltak, melyre figyelemmel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség megállapítása nem mellőzhető.

A bizonyítási eljárás elmaradásából eredő hátrányos jogkövetkezményeket a terhelt terhére többek között az ártatlanság vélelme Be.1§ és a bizonyítás alapvetései Be.7§ alapján értékelni nem lehetett volna.

XXVIII. cikk (1) bekezdése tisztességes eljárás

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

A jogalkotó célja a büntetőeljárás törvény megalkotásával az volt, hogy az állami büntető igényt úgy biztosítsa, hogy bűncselekmények elkövetésével gyanúsított, majd vádolt személyek számára biztosítsa a tisztességes eljárást.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a fegyverek egyenlősége az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége azonban nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen {3375/2018. (XII. 15.) AB határozat, Indokolás [32], 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.

3024/2019. (II. 4.) AB határozat alapján a tisztességes eljáráshoz való jog alkotmánybírói gyakorlatát összefoglalóan tekintette át a 7/2013. (III. 1.) AB határozat, melyben az Alkotmánybíróság megerősítette, hogy a tisztességes eljárás (*fair trial*) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is magában foglalja, és az eljárás egészének, valamint körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes.

Releváns tényekre vonatkozó indoklási kötelezettség

A Be. 163. § (2) bekezdésének előírása szerint a büntetőeljárásban a bíróság a döntését valóság^{hű} tényállásra alapítja. Ez „erősebb szabály” mint a régi Be. 75. § (1) bekezdésében írt norma, mely a valóságra törekvést írta elő, a konkrét jogalkalmazói elvárás a tényállás valóság^{hű}sege.

A bírói ítéletnek konkrét törvényi kötelelem nélkül is törekednie kell az igazság elérésére, legalábbis a tényigazság feltárására, mely egyben záloga az ítélet igazságosságának is.

Az ítélet igazsága, elsősorban a tényállás igazsága. Ha a terhelt nem egyezik meg az ügyésszel, a bűnösségét nem ismeri el, akkor a bíróság bizonyítási eljárást folytat le és részletesen megvizsgálja a vád és a védelem által felkínált bizonyítékokat. Ilyen esetben klasszikus ténymegállapító tevékenységről van szó, mely során a bíróság köteles a megismerési folyamatban a releváns tényeket feltárni és azokat ítéletében rögzíteni.

A bíróságnak a tárgyaláson folytatott bizonyítási eljárás során az ügyész által vád tárgyává tett tényeket kell vizsgálnia és megalkotnia azt a tényállást, mely a törvényi elvárás értelmében valóság^{hű}.

A bíróság döntését megalapozott tényállásra alapítja. A 2018. július 1-jétől hatályos Be. alkalmazása során is irányadón, hogy a bírói ítéletnek a valóságot kell tükröznie, mely remélhetően az igazságot is kifejezi és így megfelel az igazságosság követelményeinek is.

A tisztességes eljárás egyik nélkülözhetetlen „alkotóeleme” a ténybelileg megalapozott döntésre törekvés, ami a tényállás lehető legteljesebb felderítésén, illetve a döntés alapjául szolgáló körülmények bizonyításán keresztül valósul meg, mely elmaradt. A büntetőeljárás jog alapvető szabályainak megsértésére alapozott indoklás, függetlenül attól, hogy az a tényállás megállapítására a bűnösségre, a jogi minősítésre vagy a büntetőjogi következményekre vonatkozik, **nem tekinthető az indoklási kötelezettség teljesítésének.** Az indoklási kötelezettség teljesítése csak megalapozott vagy megalapozottá tett tényállás tekintetében vizsgálható, amennyiben ugyanis tények megállapítása hiányzik, úgy az azokra vonatkozó indokolás sem kérhető számon. (EBH.2018.B.8.III.)

Btk.329/A. §(1) törvényi tényállást kiterjesztően nem értelmezhető, így a bíróság ítéleti indokolásából ki kell derülni, hogy a számítógépes programalkotások esetén **jogi személyt a bűncselekmény sértettjeként mi alapján jelölte meg (törvény szerzőt jelöl meg, mely programozó magánszemély)** azt ezt alátámasztandó jogi indokok megjelölésével.

Büntetőeljárás sértettjeként, polgári jogi igény jogosultjaként a hatályos törvényi rendelkezések értelmezése alapján szoftver esetén jogi személy fel sem léphet jogszerűen, így mivel a bíróság természetes személy sértettet nem jelölt meg, így az ügy elbírálása szempontjából releváns tény tekintetében indoklási kötelezettségének nem tett eleget.

Az az abszurd helyzet áll fenn, hogy egy jelenleg nem létező jogszabály alapján történt büntetőjogi felelősség megállapítása.

Meg kívánom jegyezni, hogy köztudomású tény, hogy jogi személy esetén a szerzői jogi vagyoni jogosultságot apportként nyilvántartásba kell venni, mérlegében immateriális javakként szerepeltetnie kell.

Azon társaságok amelyeknél a számviteli törvény szerint a könyvelésükben a szellemi termék nem szerepelt „jogtulajdonosi” minőségük fel sem merülhet jogszerűen, hiszen ez azt jelent, hogy a szellemi termék vagyoni jogi jogosultságai nem kerültek a tulajdonába.

A bíróság által megjelölt szoftver jogtulajdonosi „sértetti” cégek egyike sem rendelkezik apport vagyonnal, vannak olyan társaságok, melyek a vádirat után alakultak.

Az immateriális javak fogalma Azokat a nem anyagi javakat (eszközöket) soroljuk az immateriális javak közé, amelyek közvetlenül és tartósan (1 éven túl) szolgálják a gazdálkodó tevékenységét, forgalomképesek és általában **vagyoni jogokat** testesítenek meg. Immateriális javak többségében vásárlás útján, **apportként** (a társasági szerződésben meghatározott értékben), vagy saját előállítással (pl. kísérleti fejlesztés útján) kerülhetnek be a nyilvántartásba. Az immateriális javak közös jellemzője, hogy értékük amortizálódik, emiatt terv szerinti értékcsökkenést kell elszámolni a termelés, tevékenység költségei között. Ennek alapján beszélhetünk az immateriális javak bruttó értékéről és nettó értékéről is.
Szellemi termékek Olyan időtálló alkotás, amelyek létrehozásában a szellemi munka játszik döntő szerepet és amelynek alkalmazásával anyagi vagy nem anyagi javak hozhatók létre. **Szellemi terméknek számít: Szoftvertermék**

Önmagában az, hogy a szakértő ellenőrzésre nem alkalmas „jogtulajdonosként” megjelölt magyar társaságok cégkivonatait a bíróság lekérte büntető sértetti kör beazonosítására nem alkalmas és így büntetőjogi felelősség megállapítására nem alkalmas.

A büntetőeljárásban a bűncselekmény alapját képező jogsértő szoftver szerzőjének, mint sértettnek, polgári jog jogosultnak a felderítésére nem került sor.

Az Szt. a szerző jogait alapvetően két csoportba, a személyhez fűződő jogok, illetve a vagyoni jogok körébe sorolja.

Szt. 9. § (1) A szerzőt a mű létrejöttétől kezdve megilleti a szerzői jogok - a személyhez fűződő és a vagyoni jogok - összessége.

(2) A szerző személyhez fűződő jogait nem ruházhatja át, azok másként sem szállhatnak át és a szerző nem mondhat le róluk.

(6) A vagyoni jogok a törvényben meghatározott esetekben és feltételekkel átruházhatók, illetve átszállnak. A jogszerző - a jogok átruházására irányuló szerződés eltérő kikötése hiányában - a vagyoni jogokkal a továbbiakban rendelkezhet.

Számítógépes programalkotó természetes személy szerző személyéhez kötődő jogosultságai nem ruházhatók át, nem szállnak át. Nem lehet megalapozott (sem anyagi, sem eljárásjogi szempontból) az az ítéleti rendelkezés, mely jogi személy részére kizárólag magánszemély szerző által érvényesíthető személyhez fűződő jogosultságot biztosít (büntetőeljárásban sértettkénti felminősítéssel)

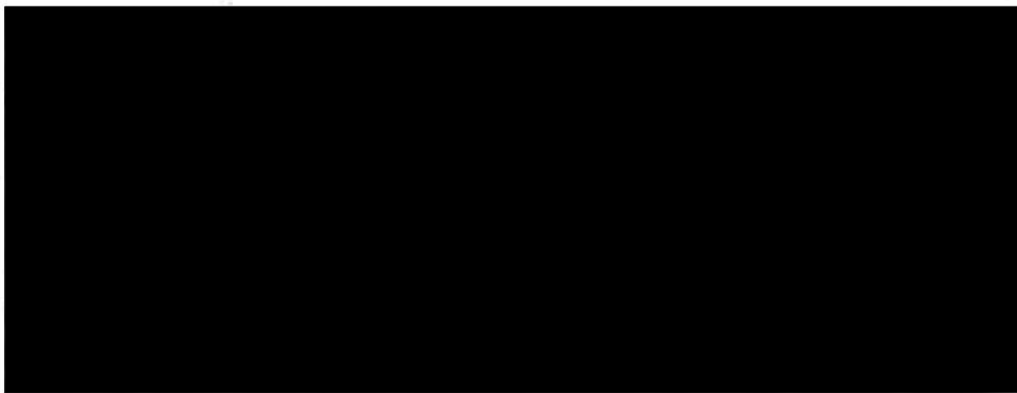
Szerző és szerzői jog jogosultja (mely utóbbi lehet jogi személy is) nem azonos fogalmak.

Szerzőnek az a magánszemély minősül, aki a szoftvert, mint művet megalkotta, azaz a kódot, dokumentációt írta és megtervezte.

Szerzői jogosultnak minősül az, aki a szerzőtől a jogokat (vagyoni) megszerezte, így különösképpen a munkáltató, megbízó, megrendelő, örökös vagy jogutód.

Amikor a szerző a vagyoni jogát (kizárólagos jogot vagy díjigényt) **közös jogkezelő** egyesület útján gyakorolja, a szerzői vagyoni jog megsértése esetén a közös jogkezelő egyesületet úgy kell tekinteni, mintha a szerzői vagy szomszédos jog vagyoni jog jogosultja lenne, azaz **megilleti a polgári jogi igény érvényesítésének joga**, de ez nem jelenti, hogy számítógépes programalkotások esetén **bűncselekmény sértettjeként is fellépjen, figyelemmel arra is, hogy szoftverek esetén közös, de független jogkezelő nincs.**

Közös jogkezelő szervezet

BDT2017. 3625. I. A szerzői jog jogosultjának - ezzel ellentétes, kifejezett kikötés hiányában - akkor is joga van saját nevében felhasználási szerződést kötni, ha szerzői joga kezelésére és a szerzői mű felhasználásának engedélyezésére harmadik személynek megbízást adott

BDT2020. 4197. A független jogkezelő szervezetek nem tekinthetők reprezentatívnak, kizárólag a számukra megbízást adó jogosultak nevében és javára végezhetnek jogkezelési tevékenységet. A független jogkezelő szervezetnek ezért bizonyítani kell, hogy jogosult - a megbízása kiterjed - a szerzői jog bíróság előtti érvényesítésére. Az Szjt. 25. § (1) bekezdése kizárólag a közös jogkezelő szervezetet nevesíti mint a már nyilvánosságra hozott zenemű nyilvános felhasználására engedélyt adó személyt. A független jogkezelőt nem említi az Szjt. 25. § (1) bekezdése, sem más utaló jogszabály nem ruházta fel jogosultsággal. Az Szjt. 24. § (1) bekezdése a mű szerzőjét nevesíti azon személyként, aki a műve nyilvános előadását kizárólagos joga alapján engedélyezheti, míg a 24. § (2) bekezdés b) pontja a nyilvános előadás fogalmát határozza meg, amely nem keletkeztet alanyi jogot. A független közös jogkezelő szervezet tevékenységét nem az Szjt. írja elő kötelező jelleggel. Az ilyen szervezetek nyilvántartásba vételére a Kjkt. 4. § 4. pontja alapján van lehetőség. E szervezetek nem tekinthetők reprezentatívnak, kizárólag a számukra megbízást adó jogosultak nevében és javára járhatnak el. Kiterjesztett hatállyal (azaz más, velük nem szerződő jogosultakra nézve) nem végezhetnek jogkezelési tevékenységet. A független jogkezelő szervezetek kizárólag azon tartalmakra nézve adhatnak engedélyt és szedhetnek be jogdíjat, amelyekre nézve a velük szerződő jogosultak kifejezetten engedélyt adtak. A közös jogkezelő szervezet jogosult a szerzői jog vagy kapcsolódó jog gyakorlására és bíróság előtti érvényesítésére a Kjkt. 9. §-ában és 10. §-ában megjelölt rendelkezések értelmében. A közös jogkezelés körében a mechanikai többszörözés kivételével az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy a felhasznált művek vagy szomszédos jogi teljesítmények védelemben részesülnek. Az itt kifejtettek a Kjkt. 2. § (2) bekezdése alapján a független jogkezelő szervezetekre nem alkalmazhatóak. Ebből következően a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy jogosult a perbeli követelés érvényesítésére. Ez a fentiek szerint annak bizonyítását jelentette volna a perbeli esetben, hogy a felperest a szerzői jog vagy kapcsolódó jog jogosultjának kell tekinteni a jogok bíróság előtti érvényesítése során, továbbá, hogy a kezelésében álló művek vagy szomszédos jogi teljesítmények védelemben részesülnek. 2016. évi XCIII. törvény a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről Kjkt.tv.

A Btk. nem teszi teljesen egyértelművé a szoftverekkel kapcsolatos jogi helyzetet az olyan esetekben, amikor a szerző nem maga lép fel érdekei érvényesítése végett.

A Büntető törvénykönyv ezen jogsértéssel foglalkozó helye, nem említi meg azt az esetet, amikor a szerzőnek már nincsen a művére vonatkozatható "fennálló joga", (vagyoni jog), mikor ezen jogosultságai felhasználói szerződés keretében vagy munkaviszonyából kifolyólag harmadik (jogi) személyre átszálltak.

Bizonyos jogi személyeket azonban ezzel szemben nevesít a Btk., így a hangfelvétel-, film-, adatbázis-előállítókat, illetve a rádió- vagy televízió szervezeteket.

Számítógépes programalkotás esetén, azonban nincs olyan jogszabály, ami a programot készítő szerzőn kívül bármely társaságot, szervezetet többletjogosultsággal ruházta volna fel. (közös vagy független kezelőként büntetőeljárásban sértettkénti fellépéssel, polgári jogi igény érvényesítésével)

A büntető törvényi tényállás **sértettje, polgári jog jogosultja nem lehet bárki**, aki a mű értékesítési folyamatában kárt szenved a bűncselekmény következtében, ennek azért van jelentősége, mert kizárólag a jogosultat ért vagyoni hátrány megállapítása jöhet szóba a büntetőeljárás során. Ezt pedig ügyenként, eljárásonként kell vizsgálni, ugyanis egy értékesítési láncolat utolsó szereplője csak akkor lehet polgári jog jogosultja (elmaradt árbevétele akkor tekinthető vagyoni hátránynak), ha rá vagyoni jogokat ruháztak, vagy kizárólagos felhasználónak minősül. Az eset körülményeit vizsgálva kell feltérképezni, hogy ki minősül polgári jog jogosultjának, azaz nem lehet eltekinteni a jogátruházási (licencia-) szerződések elemzésétől, feltárásától.

Amennyiben a bíróság a számítógépes programalkotás szerzőtől (természetes személy)eltérő szervezetet (jog személyt) jelöl meg büntetőjog sértetteként, polgári jog jogosultjaként, meg kell indokolnia, hogy ezt mire alapítja az ezt alátámasztó bizonyítékok beszerzésével egyidejűleg így az ítélet indokolásából ki kell derülni, hogy sértetti pozícióban, - mely személyhez fűződő jog törvényi tilalom ellenére- hogyan jogosult jogi személy eljárni, polgári jogi igény -vagyoni jog - érvényesítésére mi jogosítja fel (pl. kizárólagos felhasználási szerződés, munkáltató)

A szerző vagyoni jogainak gyakorlási módjait (és így közvetve a vagyoni jogok típusait) az Szjt. 16. §-a határozza meg.

Az Szjt. főszabályként rögzíti, hogy a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában (többszörözés, terjesztés, kiállítás) vagy nem anyagi formában (nyilvános előadás, nyilvánosságához közvetítés sugárzással vagy másként, átdolgozás) történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére.

Felhasználási engedély erre vonatkozó szerződéssel szerezhető.

42. § (1) Felhasználási szerződés alapján a szerző engedélyt ad művének a felhasználására, a felhasználó pedig köteles ennek fejében díjat fizetni.

58. §(3) A szoftverre vonatkozó vagyoni jogok átruházhatók.

A szerzői jogi szerződések fajtái között két csoportot különíthetünk el: licencia (felhasználási) szerződés vagy jogátruházási szerződés.

A felhasználási szerződést - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - írásba kell foglalni.

E kógens szabály alól mindössze két kivételt enged a jogalkotó. Nem kötelező a szerződés írásba foglalása napilapban vagy folyóiratban történő közzétételre kötött szerződés esetén. Nem kötelező a szoftver felhasználására vonatkozó szerződés írásba foglalása a szoftver műpéldányának kereskedelmi forgalomban történő megszerzése esetén.

45. § (1) A felhasználási szerződést - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - írásba kell foglalni.

(2) Nem kötelező a szerződés írásba foglalása

a) sajtótermékben, napilapban vagy folyóiratban történő közzétételre kötött,

b) nem kizárólagos, ingyenes, a 26. § (8) bekezdés második mondatában meghatározott felhasználási jogot engedő,

c) szoftver és a gyűjteményes műnek minősülő adatbázis nem kizárólagos felhasználására felhasználási jogot engedő, vagy

d) a szerző nem címzett vagy meghatározatlan számú személynek tett, ingyenes, nem kizárólagos felhasználási jog engedésére tett ajánlata elfogadásával létrejött felhasználási szerződés esetén.

55. § (1) bekezdése alapján: A felhasználási szerződésre vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell a szerzői vagyoni jogok átruházására irányuló szerződésre.

Egy adott szoftver esetében a licencszerződés határozza meg a szerzői jog tulajdonosa által megengedett szoftverhasználat feltételeit.

A felhasználási szerződés biztosíthat kizárólagos felhasználási jogot a felhasználónak, ilyenkor senki más (még a szerző sem) nem használhatja fel a művet. Ehhez azonban kifejezetten ilyen tartalmú szerződési kikötés szükséges (kivéve a könyvkiadói szerződést, ahol főszabály a kizárólagosság). A felhasználási engedélyt azonban akár földrajzi (pl. csak Magyarország), időbeli (pl. öt év) kiterjedés, felhasználási mód (pl. többszörözés) és mérték (pl. 5 000 példány) tekintetében is lehet limitálni.

Ha a felhasználási szerződéssel a felhasználó nem kizárólagos jogot szerzett, akkor abban az esetben léphet csak fel a jogsértés ellen, ha erre a felhasználási szerződés kifejezetten feljogosítja.

A rendes bíróságok és nem az Alkotmánybíróság feladata a konkrét ügyben a jogvita eldöntése, azonban a bíróságoknak az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése értelmében a **releváns tényekre vonatkozó indokolási kötelezettségüknek eleget kell tenniük, amennyiben a döntés szempontjából releváns kérdés indokolása hiányzik (indokolási kötelezettség) – alaptörvény-ellenessége következtében – a döntés megsemmisítésének van helye.**

A terhelt bűnösségének megállapítására az adott tényállás alapján a büntető anyagi és

eljárásjogi (abszolút és relatív) jogszabályok sérelmével került sor, a bíróság által elkövetett szabályszegések tényleges kihatással voltak az eljárás lefolytatására, illetve a büntetőjog főkérdések eldöntésére.

Az Alaptörvény 28. cikke ugyanis a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [ld. pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 28/2013. (X. 9.) AB határozat]. Alkotmányos kötelezettség az is, hogy az általa megvizsgált ügy döntési szempontjait érintő lényeges elemekről, a bizonyítási tevékenységéről és a bizonyítékok értékeléséről a határozatában számot adjon. Ez utóbbi szintűgy a tisztességes eljárás részét képező indokolási kötelezettség teljesítését rója a bíróságra.

Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre [legutóbb pl. 3159/2018.(V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]].

A bírói döntés indokolásának a releváns kérdésekre oly módon kell kiterjednie, hogy az érthető legyen a terhelt számára, aki ennek alapján gyakorolhatja jogorvoslati jogát.

Az EJEB gyakorlata megköveteli, hogy az indokolás ne legyen automatikus és sablonos {legutóbb pl. Moreira Ferreira kontra Portugália (2. sz.)[GC], (19867/12), 2017. július 11, 84. pont}. Feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot {7/2013. (III. 1) AB határozat,Indokolás [31]}. " [3319/2018. (X. 16.) AB végzés]

Az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. " [7/2013. (III. 1.) AB határozat] Az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. 83003/2012.(VI. 21.)AB végzés]

Nem érheti el a célját a bírósági határozat indokolása, ha az ügy szempontjából releváns kérdés tekintetében hiányos vagy fogyatékos {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]}.

Észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog

A büntetőeljárás 2008-2021-ig az eljáró bíróságok által elkövetett jogszabálysértések miatt 13 évig tartott (2 elsőfokú, 3 másodfokú, 3 harmadfokú eljárás volt). Az eljárás abszolút hossza önmagában meghaladta azt az időtartamot, amely az észszerű határidőn belüli elbírálás szempontjából elfogadhatónak tekinthető.

Az eljárás többször hatályon kívül helyezésre (melynek megakadályozása érdekében a terhelt jogorvoslattal éltek sikertelenül), az eljárás megismétlésére került sor, mely **kizárólag a bíróságoknak volt felróható**, a terhelt az eljárás elhúzódásához nem járultak hozzá, felróható magatartás nem tanúsítottak.

Alkotmányjogi szempontból az észszerű idő követelménye a gyanúsítás közzétevése és a jogerős döntés kézbesítése közötti idő vonatkozásában vizsgálendő [lásd: 3342/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [25], 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [102]]. Az Alkotmánybíróság a 2/2017. (II. 10.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) meghatározta az észszerű határidőn belüli elbírálás követelményének megítéléséhez szükséges alkotmányos szempontokat (Indokolás [82]), és alkotmányos követelményként kimondta, hogy amennyiben a bíróság a terhelttel szemben kiszabott büntetést vagy

intézkedést kifejezetten az eljárás elhúzódására tekintettel enyhíti, ennek indokait az ítélet indokolásában részletesen ki kell fejtenie. E döntés alapján elsősorban **akkor merülhet fel**, hogy a büntetőeljárás időtartama sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, ha „**abban az eljáró bíróságoknak felróható indokolatlan tétlenségi időszakok tapasztalhatók és a büntetőper kirívó hosszát az ügy bonyolultsága sem indokolja**” (Abh., Indokolás [82]). Ezzel összhangban a 3342/2017. (XII. 20.) AB határozat is megerősítette, hogy „[a]z időmúlás nem azonosítható maradéktalanul az eljárás elhúzódása miatt eltelt idővel, mely utóbbi a bíróság inaktivitását is jelenti” (Indokolás [25]). Az Abh. alapján azonban kivételes esetben részletes vizsgálat nélkül is **megállapítható a büntetőeljárás alkotmányjogi értelemben vett elhúzódása, ha „a büntetőeljárás abszolút hossza önmagában meghaladta azt az időtartamot, amely az észszerű határidőn belüli elbírálás szempontjából elfogadhatónak tekinthető”** (Indokolás [103]).

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) 2015. október 16-án jog-erőre emelkedett a 48322/12. számú, Gacsó v. Hungary ügyben hozott vezető ítéletében (pilot judgment) megállapította, hogy a magyar jogrendszer nem biztosít hatékony jogorvoslati lehetőséget az ésszerű időn túli eljárások kezelésére, továbbá nem nyújt megfelelő elégtételt az ilyen eljárások okozta károk esetén. Magyarország ezzel nem felel meg az 1993. évi XXXI. törvényben kihirdetett ún. Római Egyezményben (Emberi Jogok Európai Egyezménye) vállalt nemzetközi kötelezettségeinek.

Az Emberi Jogok Európai Egyezményének megerősítésével Magyarország kötelezettséget vállalt arra, hogy biztosítja az ésszerű időn belüli eljáráshoz való jog érvényesülését a 6. cikk alapján, továbbá ezen jog megsértése esetére biztosítja a hatékony jogorvoslathoz való jogot a 13. cikk alapján. Ennek deklarálása megjelent az Alaptörvény XXVIII. cikkében, de az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) az elmúlt évtizedekben többször jelezte, hogy az Egyezmény 13. cikkében foglalt követelmény teljesítésére a magyar jogrendszer nem biztosít olyan, az EJEB által hatékornak ítélt hazai jogorvoslatot, amely a bírósági eljárások elhúzódásának megelőzését, illetve az ilyen eljárásokkal okozott jogsérelem orvoslását kimerítően szolgálná.

2022. január 1-jével lép majd hatályba a 2021. évi XCIV. törvény, ami a polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítésével kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazza, de büntetőügyben e körben jogszabály még nem került megalkotásra, mely a tisztességes eljárás sérelmét eredményezi.

XXVIII. cikk (3) védelemhez való jog

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez.

A bírósági eljárás során valamennyi vádlott védelmét meghatalmazással dr. Nagy Gabriella Katalin ügyvéd látta el. **A vádlottak (2009-től 2021-ig tartó bírósági eljárás során) mindvégig tagadták a bűncselekmény elkövetését, ennek ellenére 2017 évben a bíróság II.r. vádlott védelmének ellátásából a meghatalmazott védőt kizárta (8 évvel a bírósági eljárás megindulásától, kirendelt védőt rendelt ki), csorbítva ezzel a tisztességes eljárás lefolytatását, a védekezéshez való jog korlátozása révén.**

A védelem jogának, a szabad védőválasztásnak a törvényben szabályozott legális korlátját képezik a Be.-ben a védő kizárásával kapcsolatos rendelkezések. A Be. 43§(1) bekezdés c) pontjában megfogalmazott kizárási okot elemzi, mely szerint nem lehet védő, aki a terhelt érdekével ellentétes magatartást tanúsított, vagy akinek az érdeke a terheltével ellentétes. **E védői kizárási okhoz szorosan kapcsolódó szabály a Be.43§(2) bekezdése, mely szerint több terhelt érdekében ugyanaz a védő akkor járhat el, ha a terhelték érdekei nem ellentétesek.** El kell kerülni azonban az indokolatlan kizáráásokat, ezt nem csak a védelem joga, hanem a fair trial (tisztességes tárgyalás) elve, valamint a büntetőper törvényes, igazságos és hatékony lefolytatásának társadalmi igénye is indokolja.

Az érdekellentét valamely személyek érdekeinek ütközése, ellentéte. A kizárást megalapozó érdekellentét megállapításához a hatóságnak a védő részéről olyan múltbeli és a jelent is érintő, vagy olyan a jelenben is folyamatos magatartást kell igazolnia, mely a terhelt helyzetére hátrányosan hat ki, azaz érdekeivel ellentétes. Konkrét, objektív tényalapok nélkül, feltételezések, esetleges jövőben események alapján törvényesen nem lehet a védői kizárást kimondani. A bíróságnak az érdekellentétet a konkrét tények alapján kell vizsgálnia, nem elég azok valószínűsítése. Abban egységes a bírói gyakorlat, miszerint azon fontos kérdést, hogy a védő érdeke ellentétes-e a terheltével, elsősorban az érintett terheltek vallomásának tartalma, védekezésének iránya határozza meg. Egyértelmű és nem igényel részletesebb magyarázatot, hogyha a terheltek a büntetőjogi főkérdések tekintetében egyező, összhangban álló vallomásokat tesznek az eljárás során, úgy érdekeik ellentéte nem állapítható meg. Ha a bűncselekmény elkövetését beismerik, vagy azt egységesen tagadják, úgy szintén nem kerülhet szóba az érdekellentét megvalósulása. Nem szolgálhatnak alapul ezért az érdekellentét megállapításához a vallomások kisebb mérvű eltérései, a büntetőjogi felelősség szempontjából lényegtelen eltérései. Amennyiben a védelemmel érintett terheltek a vallomástételt az eljárásban megtagadják, érdekellentét megállapítására törvényesen szintén nem kerülhet sor, a hallgatás jogából ugyanis nem lehet következtetést vonni egyértelműen a védekezés tartalmára. A kizárás kimondásához feltételezések, hibás ténybeli következtetések nem vezethetnek, azt csak konkrét bizonyítékok alapozhatják meg elsődlegesen a terhelti vallomások alapján.

BH 2016.6.136 Ha a terhelteknek a nyomozás során fennállott érdekellentéte a tárgyalási szakban - a cselekményre vonatkozó előadásaik lényegi azonossága folytán - már megszűnt, ettől kezdve nincs akadálya annak, hogy védelmüket ugyanaz a védő lássa el.

EBH2004. 1114. „Érdekellentét nincs, ezért közös védő járhat el azoknak a terhelteknek az érdekében, akik a nyomozás során tett beismerésüket visszavonják, majd az eljárás bírósági szakaszában következetesen tagadják a bűncselekmény elkövetését, vallomásaik a lényeges részekben azonosak, mert egyik terhelt érdeke sem sérül, ha a bíróság a másik előadását fogadja el [1998. évi XIX. törvény 44. § (4) bek.]”

BH+ 2015.1.5 A terheltek közötti érdekellentét megállapításához nem elegendő, hogy vallomásaik nem minden részletben egyeznek [Be. 44. § (4) bek.].

A védelem jogának fontos részét alkotó szabad védőválasztási jog megfelelő biztosítása érdekében különös gondossággal kell eljárnia a bíróságnak az érdekellentét megállapításakor. A büntetőügyekben eljáró hatóságoknak a védelem jogait feltétlen tiszteletben kell tartani, biztosítva, hogy azok az eljárás valamennyi szakaszában a törvény által meghatározott garanciális szabályok szerint érvényesülhessenek, mely nem valósult meg a büntetőeljárás során.

A korlátozás arányossága körében – az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján – az vizsgálendő, hogy az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjog-sérelem súlya megfelelő arányban állnak-e egymással. Azaz a bíróság döntése meghozatala során figyelemmel volt-e arra, hogy a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas **legenyhébb eszközt alkalmazni**, a korlátozás nem haladja-e meg azt a szintet, mint amit az alkotmányosan igazolható cél elérése feltétlenül megkíván {lásd például: 24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [135], vö: 879/B/1992. ABH 1996, 397, 401.}

XXVIII. cikk (7) bekezdés jogorvoslathoz való jog

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

Jogorvoslati jog kiüresedése

A 602/D/1999 AB határozat azt tartalmazza, hogy a jogorvoslathoz való jog biztosítása a jogállam céljainak és feladatainak megvalósítását szolgálja. Az államnak e körben is olyan

jogszabályokat kell alkotnia, amelyek az eljárási garanciák révén megteremtik az alanyi jogok érvényesítésének lehetőségét. A revízió terjedelme ennél fogva nem csupán büntetőeljárás, de alkotmányjogi kérdés is. Minél inkább kiterjesztésre kerül a fellebbviteli bíróság revíziós jogköre, minél inkább több jogot és feladatot kap a - legsúlyosabb - megalapozatlansági, felderítési hibák kiküszöbölésére, minél szélesebb terjedelemben vehet fel bizonyítást, azaz minél inkább közelít az eljárása az első fokú bíróság feladataihoz, annál inkább szükségessé válik a fellebbviteli eljárásra vonatkozóan is a további alapjogi garanciák biztosítása.

Önmagában az is alkotmányellenes, hogy a harmadfokú bíróság tényállás kiegészítését követően kihirdetett jogerős döntés ellen rendkívüli felülvizsgálati eljárás nem lehetséges (KÚRIA előtt a döntés nem támadható), mivel az a törvényben kizárt.

Be. 650. § (1) Nincs helye felülvizsgálatnak a) a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt a harmadfokú bíróság jogerős ügydöntő határozatának rendelkezése, illetve része ellen,
A hatályos törvényi rendelkezések szerint az **Ítéletáblai döntés anyagi jogilag semmilyen formában nem támadható, jogalkalmazási tevékenysége senki által nem kérdőjelezhető meg, mely kontroll nélküli jogalkalmazáshoz vezethet.**

Az Ítéletábla esetleges anyagi jogszabálysértő határozata rendkívüli felülvizsgálati jogorvoslat keretében nem támadható, megfosztva ezen jogorvoslati lehetőségtől a terheltet.

A bírósági szervezet legfőbb szervezetétől is nagyobb jogkörrel ruházta fel a jogalkotó az **Ítéletáblát**, mivel a felülvizsgálaton túlmenően, döntése ellen jogegységi panasz sem terjeszthető elő. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény új eljárásként vezette be a Kúrián a jogegységi panasz eljárást, amely 2020. július 1. napján vagy azt követően meghozott Kúriai határozattal szemben kezdeményezhető.

A fentiekből következik, hogy a harmadfokú eljárásban hozott jogerős döntés felülbírálni nem lehet, mivel felülvizsgálatnak nincs helye, mely alkalmas a jogorvoslati jog kiüresítésére.

Az Alaptörvényben biztosított jogorvoslati jog valóban tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségének a biztosítását követeli meg és ennek feltételei a különböző típusú eljárásokban eltérőek lehetnek. A jogorvoslati kapcsolatos alapjogi sérelem azonban nem csak akkor állapítható meg ha a jogorvoslati lehetőség teljesen kizárt, hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni, így például ha azt a részletszabályok rendelkezései akadályozzák meg, ezáltal üresítve ki, illetve téve formálissá a jogorvoslati jogot (21/1997. (III. 26.) AB határozat)

A jogorvoslati jog tényleges és hatékony érvényesülése nem csupán a jogalkotóval szemben fennálló követelmény, hanem "az Alaptörvény 28. cikkéből következően a jogszabályok értelmezése során a jogalkalmazó szervezetet is kötelezi.

Mindez összhangban van az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény (...) 13. cikkében garantált hatékony jogorvoslati jognak az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJB) ítélezési gyakorlatában kibontott tartalmával is. (...) A jogorvoslati lehetőségének jogalkotó általi megteremtése a fellebbezést elbíráló bíróságok számára egyúttal olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslati lehetőség az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön. (11/2017. (V. 26.) AB határozat)

XXVIII. cikk (2) bekezdése ártatlanság védelme

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős

határozata nem állapította meg.

Az ártatlanság védelmére vonatkozó alkotmánybírói gyakorlat töretlenül az **ártatlanként való kezelés követelményét** támasztja a hatóságokkal és a bíróságokkal szemben. Ez tartalmilag elsősorban azt jelenti, hogy a büntetőjogi felelősség elbírálása során a prejudikáció tilalmának tiszteletben tartásával kötelesek a **terhelten szemben pártatlan hozzáállást tanúsítani**. "Ez egyben azt is garantálja, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket ne szenvedje el a felelősségének megállapítása nélkül." [3243/2014. (X. 3.) AB határozat] Az elv lényegét az 184/B/1990 AB határozat akként definiálta, hogy "az ártatlanság védelmének következménye, hogy a büntetőeljárásban a bizonyítási teher nem a terheltenre, hanem a büntető ügyekben eljáró hatóságokra hárul. [...] Az ártatlanság védelmének lényegéből következik végül az a követelmény, hogy a terhelt büntetőjogi felelősségét (bűnösségét) csak akkor állapíthatja meg jogerős bírói ítélet, ha az kétséget kizáróan bizonyítást nyert." Ugyanezt megerősítette a 30/2014. (IX. 30.) AB határozat és 3367/2017. (XII. 22.) AB végzés.

A 3328/2017. (XII. 8.) AB határozat nyomatékosan hangsúlyozta, hogy az **ártatlanság védelme a büntető felelősség elbírálása során a döntésre jogosított részéről a megalapozott bizonyítási kötelezettséget is magában foglalja**. Ebből következően "a hatóságok bizonyítási kötelezettsége pedig nem merül ki a bűnösségre vonatkozó tények feltárásában és értékelésében. A terhelt büntetőjogi felelősségét (bűnösségét) csak akkor állapíthatja meg jogerős bírói ítélet, ha az kétséget kizáróan bizonyítást nyert" [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [56]; 1284/B/1990 AB határozat, ABH 1991, 562, 563.; 1406/B/1991, ABH 1992, 497, 502.; 26/1999. (K. 8.) AB határozat, ABH 1999, 265, 271.; 1234/B/1995. AB határozat, ABH 1999, 524, 527-528.]. Ezen alkotmányos elvek alapján a **Be. tételesen is rögzíti, hogy a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére** [Be. 4. § (2) bekezdés]."

A magyar büntetőbíróságok nem veszik komolyan az **ártatlanság védelmét**, pontosabban annak bizonyos elemeit: a vádlón nyugvó bizonyítási terhet és az abból következő *in dubio pro reo* szabályt. Így hajlamosak olyan ügyekben is bűnösséget kimondó ítéletet hozni, amelyekben nem volt kétséget kizáróan bizonyítva a vádlott felelőssége.

A Be.1§ ártatlanság védelme azt követeli meg a bíróságoktól igazságszolgáltatási kötelezettségeik teljesítése során, hogy ne azzal az előre kialakított meggyőződéssel fogjanak hozzá a tárgyaláshoz, hogy a vádlott a terhére rótt bűncselekményt elkövette.

ENSZ Emberi Jogi Bizottsága fogalmaz az alapelvvel összefüggésben: [...] minden közhatalóságot terhel az a kötelezettség, hogy tartózkodjék a büntetőbírói eljárások várható kimenetelét illető állásfoglalásoktól." In: General Comment 13/21 of the Human Rights Committee

Az ártatlanság védelme – azon belül is a *praesumptio boni viri* elve – a büntetőeljáráson túlmutató követelményként az **Alaptörvény XXVIII. cikk (2)** bekezdésének megfogalmazásából adódóan valójában a nem-bűnösség védelme („*Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.*”)

Az új Be. a bizonyítási teherrel párhuzamosan új, a bizonyításra vonatkozó korlátot állít fel, amely szerint a **terhelt nem kötelezhető az ártatlanságának bizonyítására, az esetleges bizonyítatlanság következményét, az officialitás (hivatalbóliság) elvéből kiindulva ez csak a hatóságokra hárulhat**. A **Be. 7§(4)bekezdés alapján a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére**. Az „*in dubio pro reo*” elve azonban csak ténykérdésekre vonatkozik. A vád tárgyává tett magatartás büntetőjogi elbírálása – ezen belül akár a bűnösség megállapítása, akár a cselekmény jogi minősítése, akár a büntetés kiszabása tekintetében – jelentőséggel bíró bármelyik körülmény kapcsán irányadó, hogy a kétséget kizáró bizonyítás elmaradásának hiánya csak a **vádló terhére eshet**. Az ügydöntő bírói határozatban csak a kétséget kizáróan bizonyított tényt lehet a terhelt terhére

értékelni.

Ha a bizonyítás tárgyául szolgáló tény tekintetében a bizonyítás összes lehetőségének a kimerítése ellenére is kétség marad fenn, azt az ügydöntő határozatban a terhelt javára kell értékelni. A bírósági eljárásban, nem a tényállás valóságghú megállapítására törekvés, hanem a vád tényállásának bizonyítása érvényesült, melyet alátámaszt az anyagi jogszabály figyelmen kívül hagyása, attól való jogsértő eltérés és erre alapított terhelti felelősségrevonás.

A büntetőeljárás a büntetőjogi felelősségre vonás törvényben meghatározott rendje, a büntető anyagi jog kizárólagos alkalmazásának kerete: azoknak a garanciális elveknek és eljárási cselekményeknek a sorozata, amelyek megtartása mellett a bíróság arról dönt, hogy történt-e bűncselekmény, és ha igen, akkor azt a terhelt követte-e el (erről lásd: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]). Az állam egyik fontos közjogi kötelezettsége, hogy érvényt szerezzen a büntetőjogi igénynek, amelyet az alkotmányos rendfenntartása, illetve a polgárok személyének és jogainak védelme követel meg a bűnös cselekménnyel szemben. Ugyanakkor az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésben rejlő jogállami garancia, és egyúttal az Alaptörvény IV. cikk, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk rendszerének oltalmi körébe tartozik, hogy a büntetőjogi igény érvényesítése, illetve a **bűnösség megállapítása kizárólag a büntetőeljárás keretei között, a büntető eljárásban biztosított alapvető garanciák megtartásával történjék.** Ilyen alapvető, alkotmányos garancia többek között a tisztességes eljárásból fakadó követelményrendszer, az önvádra kötelezés tilalmának elvéből fakadó jogosítványok, a védelemhez fűződő jog és az ártatlanság védelme. Az alkotmányos védelem egyidejű oltalmát élvező eljárásjogi garanciák érvényesítése a jogállami működés feltétlen követelménye. Ebből következik, hogy a **büntetőjogi felelősségre vonás során a büntetőeljárás garanciái nem kerülhetők meg, és a legtöbb esetben nem is korlátozhatóak. A büntetőeljárás valamennyi garanciális, és egyéb szabálya egyetlen célt szolgálhat: egy múltban elkövetett cselekmény minél megalapozottabb feltárását.** Míg az állami büntetőhatalmat érvényesítő hatóságok rendelkezésére álló jogkorlátozó eszközök alkalmazásának lehetősége a bűnügyi eljárások időszerű, hatékony és elsőbbséget élvező teljesítését segítik, addig a **terheltet, valamint a védőjét megillető alkotmányos garanciák és ellensúlyok** egyebek között a **tévedés esélyét** igyekeznek **minimálisra csökkenteni.**

A büntetőjogi felelősség megállapításának folyamata során a bizonyítás eredményének függvényében a terhelt cselekményért viselt felelősségének valószínűsége növekedhet. Ennek megfelelően a büntetőeljárás egyes, jól körülhatárolható fázisaihoz kapcsolódóan e valószínűség a bűncselekmény elkövetésének egyszerű gyanújától a konkrét személyt terhelő megalapozott gyanún, illetve a vádemeléshez szükséges bizonyosságon keresztül a bűnösség kétséget kizáró megállapításáig erősödhet. **A bűnösség jogerős bírói kimondása pedig nem más, mint a cselekmény és az annak elkövetéséért felelős személy(ek) kétséget kizáró bizonyítása, vagyis az alkotmányos oltalom alatt álló ártatlanság védelmének megdöntése** [lásd: az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdését, illetve a Be. 1§-át]. Az ártatlanság védelmének megdöntése a legsúlyosabb jogkorlátozó büntetések kiszabásának, illetve intézkedések alkalmazásának lehetőségét nyitja meg. **A bűnügyi igazságszolgáltatás szereplőinek tévedése így helyrehozhatatlan károkkal járhat.** Éppen ezért az eljárás garanciáknak és ellensúlyoknak kiemelt a szerepük abban, hogy kiküszöböljék a bűnügyi eljárások hibáit, és így megóvhassák a terheltet a büntetőjogi igényt érvényesítő hatóságok esetleges tévedéseivel szemben. (34/2013. (XI. 22.) AB határozat (43)-(44)

3. Egyéb nyilatkozatok és mellékletek

a) Nyilatkozat arról, ha az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal érintett bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Nyilatkozom, hogy nem kezdeményeztem a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Az Abtv.30§b, pontjában foglaltakra hivatkozva kijelentem, hogy a panaszban felvetett konkrét alkotmányossági problémát az Alkotmánybíróság-legjobb tudomásom szerint- sem a konkrét ügyben, sem absztrakt vizsgálat keretében, érdemben nem vizsgálta és nem bírálta el.

b) Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya, vagy jogtanácsosi igazolvány másolata, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el. (Melléklet)

Az Abtv.51§(1)és(3)bekezdése, valamint az Ügyrend 25§(5)bekezdése és 27§(1)bekezdése alapján a jogi képviseletet ügyvédi meghatalmazással igazolom, benyújtás során a jogi képviselő az Ügyrend 27§(4)bekezdésében foglaltak szerint jár el.

c) Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról

Az adatkezelés körében úgy nyilatkozom, hogy az indítványozó nem közszereplő, nem járul hozzá adatai nyilvánosságra hozatalához, hozzájárul azonban az indítványban foglalt jogilag releváns tények, adatok és körülmények nyilvános közléséhez.

d) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata (Mellékletek)

- bíróságok ügydöntő határozatai
- Bf. 477/2020/13 sorszámú ítélet ellen benyújtott írásbeli fellebbezés
- ügyvédi meghatalmazás
- adatkezelési nyilatkozat

0.

zó, képviseletében dr. Nagy Gabriella Katalin ügyvéd

